

Vinnyk M. A.

FUTURE IT-SPECIALISTS' RESEARCH COMPETENCE

The concept of research competence of future IT-specialist's is analysed in the article. The concepts of competence and mental capacity are discerned in the modern scientific research. However, the structure of the research activities of students are illustrated the connection between these components.

Based on the analysed ideas, the author concludes that the competence is not confined to the knowledge, skills, personal qualities and their totality, but simply it is determined by them.

The research sub-competencies (cognitive, abductive, argumentation and verification), corresponding to the main stages of the research work (formulation of the problem, research planning, implementation, research methods, evaluation of research results) are defined by the author.

The author underlines that the substantiated research sub-competencies are identified the success of each stage of research activity, research competence and the criterion for the success of the whole students' research activities. The author's definition of research competencies of future IT professionals is formulated.

Future IT-specialists' research competence is specified as a person's quality to adequately assess the results of their research activities, realized on the basis of stable motivation and a set of relevant knowledge, skills and abilities. It is highlighted that formed in the process of professional learning competencies will be further developed in the future career.

Keywords: future IT-specialist, research competence, research activities.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 378.147:811.111

Гупка-Макозін Н. І.*

**ПІДСИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО
ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО АУДІЮВАННЯ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ**

У статті розроблено підсистему вправ для навчання англомовного професійно орієнтованого аудіювання майбутніх фахівців з міжнародної економіки у процесі самостійної роботи. Обґрунтовано чотири етапи навчання англомовного професійно орієнтованого аудіювання: цілевизначальний, підготовчий, реалізаційний (дотекстовий, текстовий та післятекстовий), контрольно-корегувальний. Схарактеризовано вправи за ступенем вмотивованості, комунікативності, спрямованості на приймання чи видання інформації, наявністю опор, за способом взаємодії, проблемності, за ступенем керованості (повне, часткове, мінімальне) діями студентів. Запропонована підсистема вправ для навчання англомовного професійно орієнтованого аудіювання співвідноситься з етапами навчання англомовного професійно орієнтованого аудіювання.

Ключові слова: професійно орієнтоване аудіювання, підсистема вправ, дотекстовий етап, текстовий етап, післятекстовий етап, психофізіологічні механізми.

Зі збільшенням міжнародних зв'язків України зростає роль майбутніх фахівців з міжнародної економіки, які вільно володіють англійською мовою та здатні ефективно реалізовувати міжкультурне спілкування у професійній сфері. Невід'ємною частиною англомовної підготовки є навчання англомовного професійно орієнтованого аудіювання (АПОА), оскільки в процесі виконання професійних завдань уміння сприймати інформацію на слух, аналізувати її та використовувати в подальшій діяльності надзвичайно важливе.

Оскільки формування АПОА – процес тривалий, тому що безпосередньо пов'язаний із рівнем розвитку психофізіологічних механізмів і процесів, значна роль має відводитися самостійній роботі студентів, яка потребує ефективного навчально-

© Гупка-Макозін Н. І.

методичного забезпечення, і в першу чергу – розробки дієвої підсистеми вправ.

Попри той факт, що на сучасному етапі розроблені підсистеми вправ для навчання аудіювання студентів мовних (О. Бочкарьова, Р. Вікович, О. Сіваченко, Д. Позняк) та немовних (Г. Гаврилова, Н. Новоградська-Морська, В. Яковлева) ВНЗ, потребує обґрунтування та розробки підсистема вправ для формування АПОА майбутніх фахівців з міжнародної економіки у процесі самостійної роботи.

Мета статті – обґрунтувати підсистему вправ для навчання АПОА майбутніх фахівців з міжнародної економіки – студентів четвертого курсу – у процесі самостійної роботи.

Щоб сформувані в майбутніх працівників сфери міжнародної економіки вміння слухати й опрацьовувати інформацію з фаху, потрібно визначити етапи навчання АПОА. Етапи навчання англомовного аудіювання розглядалися в роботах О. Бігич, О. Бочкарьової, Р. Вікович, Н. Новгородської-Морської та ін.

Базуючись на поступовому введенні труднощів для їх успішного подолання в майбутній професійній діяльності, Р. Вікович виділяє початкову, середню та «просунуту» стадії навчання аудіювання [1, с. 86-87].

Н. Новгородська-Морська пропонує три етапи навчання професійно орієнтованого аудіювання: коригувальний, підготовчо-розвивальний і етап реалізації [5, с. 86].

На основі аналізу зазначених наукових джерел, ураховуючи поступовість формування вмінь аудіювання, специфіку самостійної роботи, а також особливості четвертого року навчання (здатність студентів до усвідомленої постановки цілей, оцінки та корекції власної діяльності), ми виділяємо чотири етапи формування АПОА у майбутніх фахівців з міжнародної економіки:

1. Цілевизначальний етап.
2. Підготовчий етап.
3. Реалізаційний етап.
4. Контрольно-корегувальний етап.

На цілевизначальному етапі студенти виконують тести для визначення рівня розвитку їх аудитивних умінь; визначають власні труднощі в аудіюванні (зокрема недостатній рівень розвитку психофізіологічних механізмів аудіювання); окреслюють цілі АПОА; працюють над подоланням недоліків у розвитку психофізіологічних механізмів і процесів (мовленнєвого слуху, механізму розпізнавання та ідентифікації, механізму антиципації, механізмів довготривалої та короткотривалої пам'яті, механізму артикулювання, механізму осмислення). На цьому етапі передбачено прослуховування цікавих за змістом аудіо та відеофонограм, які здатні викликати інтерес до подальшої діяльності і допомагають визначити власні прогалини. Важливо, щоб на цьому етапі студенти зрозуміли необхідність цілеспрямованої самостійної роботи.

Підготовчий етап має на меті зняти можливі лексичні, граматичні, фонетичні труднощі, що сприятиме кращому розумінню складніших текстів у ситуаціях реальної комунікації. За допомогою вправ цього етапу майбутні фахівці міжнародної економіки вчаться розуміти професійну лексику, граматичні структури, інтонаційні моделі. Крім того на підготовчому етапі здійснюється розвиток навчальних умінь студентів (зокрема вміння використовувати різні стратегії в процесі аудіювання), які вдосконалюються на наступних етапах.

Реалізаційний етап характеризується використанням автентичних аудіоматеріалів та відеофономатеріалів. На цьому етапі формуються вміння АПОА, забезпечується розвиток професійно-комунікативної компетентності майбутніх економістів.

Загальноприйнятним є виділення методистами трьох етапів реалізації аудіювання: 1) дотекстовий (pre-listening); 2) текстовий (while-listening); 3) післятекстовий (post-listening) [1, с. 56; 3, с. 292; 5, с. 84]. Традиційно визнається, що цілями дотекстового етапу є зняття мовних і смислових труднощів аудіотексту, прогнозування змісту аудіотексту, формулювання комунікативної настанови на аудіювання тексту [3, с. 292],

Для навчання АПОА майбутніх фахівців з міжнародної економіки на дотекстовому етапі передбачається виконання завдань з ознайомлення з новими лексичними одиницями, граматичними структурами, фонетичними явищами, присутніми в аудіотексті, що сприятиме кращому розумінню почутого, активізації фонових знань, підготовці до смислового сприйняття інформації, налаштуванню на сприйняття почутого, передбачення змісту аудіотексту.

На текстовому етапі здійснюється прослуховування аудіотексту (чи перегляд і прослуховування відеофрагменту) у контексті сформульованої комунікативної настанови [3, с. 292].

У методичній літературі вказується, що змістом післятекстового етапу є контроль розуміння змісту аудіотексту чи відеофрагменту [3, с. 292], а також обговорення отриманої інформації [1, с. 57]. На післятекстовому етапі реалізації аудіювання студенти здійснюють самостійний контроль за успішністю виконаних завдань за ключами, за надрукованим аудіотекстом, а також опрацьовують почуту інформацію за допомогою заповнення таблиць, графіків, складання письмових повідомлень, аналізів, доповідей, підготовки проектів.

У цій статті дотекстовий, текстовий та післятекстовий етапи аудіювання здійснюються на реалізаційному етапі.

Метою контролю-корегувального етапу є контроль, оцінка, аналіз здійсненої діяльності з навчання АПОА майбутніми фахівцями з міжнародної економіки, а також за необхідності – її корекція. Для цього майбутні фахівці перевіряють правильність виконання завдань, аналізують помилки, записують свої спостереження й аналіз у щоденники або відеоблоги, заповнюють мовні портфоліо. Таким чином, студенти розвивають навчальні вміння і вчать вдосконалювати свій рівень володіння англійською мовою самостійно. Крім того майбутні фахівці навчаються аналізувати отриману в процесі аудіювання інформацію та використовувати її в подальшій професійній діяльності.

Перейдемо тепер до аналізу розробленої нами підсистеми вправ. Під вправою розуміють спеціально організоване в навчальних умовах багаторазове виконання окремих операцій, дій або діяльності з метою оволодіння ними або їх удосконалення [4, с. 64].

У сучасних дослідженнях учені [1; 5] опираються на класифікацію вправ, розроблену Н. Склярєнко [7]. Нам теж видається доцільним використати згадану класифікацію, щоб схарактеризувати вправи, які входять у підсистему вправ для навчання АПОА майбутніх фахівців з міжнародної економіки.

Н. Склярєнко виділяє такі критерії: *вмотивованості*, за яким вправи характеризуються як вмотивовані та невмотивовані, *комунікативності*, який визначає некомунікативні, умовно-комунікативні, комунікативні вправи; критерій *спрямованості на прийом чи видачу інформації*, за яким виділяють рецептивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні, продуктивні вправи; критерій *наявності опор* визначає вправи без опор, зі спеціально створеними опорами, з природними опорами; за *способом взаємодії* виділяють вправи, що виконуються в парах, у групах, командах, усією групою, індивідуальні, фронтальні; за *ступенем керованості діями студентів* розрізняють вправи з повним, частковим і мінімальним керуванням [7, с. 9-11].

Розглянемо характеристики вправ відповідно до мети нашої статті. Вправи, які входять до підсистеми вправ навчання АПОА майбутніх фахівців з міжнародної економіки, за критерієм вмотивованості можуть бути як вмотивованими, так і невмотивованими.

Для навчання АПОА майбутніх фахівців з міжнародної економіки використовуються різні за комунікативністю вправи. Некомунікативні вправи присутні на цілевизначальному, підготовчому етапах, а також реалізаційному дотекстовому етапі і застосовуються для семантизації лексичних одиниць, співставлення граматичних структур і їх значень, повторення звуків та інтонаційних моделей. На текстовому

та післятекстовому етапах реалізації пропонуються умовно-комунікативні та комунікативні вправи, які передбачають осмислення, вживання, опрацювання почутої інформації.

Оскільки аудіювання є рецептивним видом мовленнєвої діяльності, то в систему вправ для навчання АПОА входять рецептивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні вправи, які передбачають сприйняття інформації на слух та подальше її використання. На післятекстовому реалізаційному етапі та контрольно-корегувальному студенти виконують продуктивні вправи.

Опори поділяються на природні, тобто ті, які використовуються в реальному процесі комунікації, та опори, спеціально створені з навчальною метою [7, с. 5]. У навчанні аудіювання опорами можуть бути субтитри до аудіозаписів, а також відео, яке сприяє кращому розумінню і сприйняттю інформації. Щодо спеціально створених опор, то вважаємо, що для студентів четвертого курсу такими опорами можуть бути завдання для перевірки розуміння прослуханого. При цьому бажано, щоб запропоновані завдання містили власні назви, дати, фразеологізми, які можуть викликати труднощі сприйняття.

У самостійній роботі використовуються переважно індивідуальні вправи, оскільки вона передбачає позааудиторну роботу окремого студента, та групові вправи на обговорення отриманої інформації, створення майбутніми фахівцями проектів і творчих завдань на основі здобутої у процесі прослуховування інформації.

Розроблена нами підсистема вправ передбачає вправи з повним, частковим і мінімальним керуванням. Варто зазначити, що з кожним етапом зростає частка вправ з мінімальним керуванням.

Опираючись на праці сучасних учених [1; 10], ми пропонуємо використовувати проблемні або проблемно-пошукові завдання в навчанні АПОА, тому додаємо вимогу проблемності, що є одним з ключових положень для навчання АПОА в самостійній роботі. Проблемне навчання передбачає створення проблемних ситуацій й обговорення можливих підходів до їх реалізації [9, с. 241]. У свою чергу проблемна ситуація – це сукупність умов (мовленнєвих і немовленнєвих), які стимулюють студентів до виконання дій, передбачених змістом ситуацій. Проблемні ситуації створюються на основі моделювання життєвих ситуацій, які викликають інтерес у студентів [9, с. 240]. Проблемність, на думку Є. Полат, дає можливість мислити, вирішувати певні проблеми, що породжують думки, обговорювати можливі шляхи вирішення цих проблем, так щоб студенти акцентували увагу на змісті свого висловлювання, щоб у центрі була думка, а мова формувала і формулювала ці думки [6, с. 5].

Отже вправи, які характеризуються як проблемні, передбачають постановку умов, наближених до умов реальної комунікації, розв'язання практичних завдань, представлення реальних результатів виконання завдання, і мають за мету стимулювання творчості студентів, мотивування їх до вивчення англійської мови, розвиток ініціативності, що особливо важливо в самостійній роботі. Пропонуючи критерій проблемності для характеристики вправ, ми визначаємо вправи як проблемні, ті, що містять проблемні ситуації і виконання практичних завдань, та неproblemні вправи, у яких відсутні ці компоненти.

Таким чином, до підсистеми вправ для навчання АПОА майбутніх фахівців з міжнародної економіки входять невмотивовані, умотивовані; проблемні, неproblemні; некомунікативні, умовно комунікативні, комунікативні; рецептивні, рецептивно-репродуктивні, рецептивно-продуктивні; вправи зі штучно створеними та природними опорами; індивідуальні та групові вправи; вправи з повним, частковим, опосередкованим керуванням.

Розвиток психофізіологічних механізмів є ключовим елементом у формуванні вмінь АПОА, їх розвиток визначатиме успішність АПОА майбутніми фахівцями з міжнародної економіки. Обмежений обсяг аудиторного часу унеможливорює достатній розвиток зазначених механізмів та зумовлює розробку відповідних вправ для виконання

студентами самостійно. Для цього вважаємо за необхідне ввести окрему групу вправ для розвитку психофізіологічних механізмів, які дозволять індивідуально кожному студенту вдосконалювати певні механізми аудіювання, що сприятиме успішності навчання АПОА.

Таким чином, *цілевизначальний етап* передбачає виконання студентами групи вправ на розвиток психофізіологічних механізмів аудіювання (мовленнєвого слуху, механізму розпізнавання та ідентифікації, механізму антиципації, механізмів довготривалої та короткотривалої пам'яті, механізму артикулювання, механізму осмислення).

Підготовчий етап включає:

- групу вправ для розвитку лексичних навичок аудіювання;
- групу вправ для розвитку граматичних навичок аудіювання;
- групу вправ для розвитку фонетичних навичок аудіювання;
- групу вправ для розвитку навчальних умінь.

Реалізаційний етап передбачає:

- групу вправ для розвитку вмінь ознайомлювального аудіювання;
- групу вправ для розвитку вмінь вибіркового аудіювання;
- групу вправ для розвитку вмінь детального аудіювання.

На *контрольно-корегувальному етапі* виділяємо:

- групу вправ для вдосконалення вмінь аудіювання;
- групу вправ для розвитку вмінь аналізувати і використовувати отриману інформацію.

Наведемо приклади різних груп вправ.

Цілевизначальний етап

До групи вправ для розвитку психофізіологічних механізмів аудіювання входять вправи для розвитку мовленнєвого слуху, вправи для розвитку розпізнавання та ідентифікації, вправи для розвитку антиципації, вправи для розвитку пам'яті, вправи для розвитку артикулювання. Ці вправи можна схарактеризувати як невмотивовані; некомунікативні, умовно комунікативні; рецептивні, рецептивно-репродуктивні; зі штучно створеними опорами; індивідуальні; неproblemні, з повним та частковим керуванням.

Приклад 1.

Мета: розвиток мовленнєвого слуху (невмотивована, некомунікативна, неproblemна, рецептивна, індивідуальна, з опорою, з повним керуванням).

Інструкція: *Listen to the dialogue and mark the pauses and stresses. Pay attention to the words which are stressed. Read the dialogue with the correct intonation. Think why there are pauses at those places.*

Collum: Hi I'm Callum. I don't think we've met before.

John: No, hello I'm John.

C: Pleased to meet you

J: So what line of work are you in?

C: I work in new media ... mainly online projects, web design, that kind of thing.

And what about you?

J: Well quite similar to you really. I'm in new media too ... but more on the broadband technology side.

C: Oh broadband, do you know Alison Weaver? She's also here at the conference. She's in broadband too.

J: No, I don't think I've met her.

Приклад 2.

Мета: розвиток умінь розпізнавання та ідентифікації (вправа невмотивована, умовно комунікативна, неproblemна, рецептивна, індивідуальна, з опорою, з повним керуванням (за ключами)).

Інструкція: *Listen to the text and number the following phrases in the order you heard them:*

- a. *Limited Company*
 - b. *To build a brand*
 - c. *To start business*
 - d. *To make money*
 - e. *Charity*
 - f. *A profitable company*
 - g. *Money is donated*
 - h. *Community Interest Company*
- Keys: 1-a, 2-h, 3-e, 4-b, 5-f, 6-d, 7-g, 8-c.

Приклад 3.

Мета: розвиток антиципації (вправа невмотивована, умовно комунікативна, рецептивно-продуктивна, індивідуальна, проблемна, зі штучно створеними опорами, з частковим керуванням).

Інструкція: 1. *Listen to the beginning of the text. Define its topic and the main ideas. Predict and put down the ending of the text. The following phrases will help you to understand:*

Newspaper round, income, weekend job as a waiter, earn a third more.

2. *Listen to the second part. Were your predictions right? Put down the ending of the story you heard.*

Приклад 4.

Мета: розвиток пам'яті (вправа невмотивована, умовно комунікативна, рецептивна, індивідуальна, неproblemна, з опорою на відеофонограму, з частковим керуванням).

Інструкція: *Listen to the presenter on the video and pause at the sentences with the new words on the topic Customer Support. Repeat the sentences after the presenter and make the list of new vocabulary on the topic Customer Support.*

Приклад 5.

Мета: Вправа на розвиток артикулювання (вправа невмотивована, некомунікативна, неproblemна, рецептивно-репродуктивна, індивідуальна, зі штучно створеною опорою, з повним керуванням).

Інструкція: *Pronounce the following words on the topic Delegating. Then listen to the text and repeat the sentences with the words:*

finance system, responsibility, backlog of contracts, computer system, workload etc.

Підготовчий етап

Метою груп вправ для розвитку фонетичних, лексичних, граматичних навичок аудіювання є зняти фонетичні, лексичні, граматичні труднощі, ознайомити з новими лексичними одиницями, граматичними структурами, фонетичними особливостями англійської мови, навчити розпізнавати, усвідомлювати, запам'ятовувати, використовувати, вживати звуки, інтонаційні моделі, лексичні одиниці, граматичні структури, що сприятиме підвищенню рівню розвитку компетентності в аудіюванні і у володінні англійської мови загалом.

До груп вправ для розвитку мовленнєвих навичок аудіювання належать вмотивовані та невмотивовані, некомунікативні та умовно комунікативні, рецептивні, рецептивно-репродуктивні, неproblemні та проблемні, індивідуальні вправи з опорами, з повним, частковим, мінімальним керуванням.

Приклад 6.

Мета: розвиток лексичної навички аудіювання (вправа вмотивована, умовно комунікативна, рецептивно-репродуктивна, неproblemна, індивідуальна, з опорою, з повним керуванням).

Інструкція: *Explain the following terms which are important for discussing jobs and employment. Consult a dictionary if you are not sure about their meaning. How are they related to each other? Basing on the words predict what the text you are going to listen to will be about. Listen to the text and find out if your predictions were right.*

Sharing economy, nine-to-five jobs, full time job, part time job, taskrabbit, freelancer, to make

ends meet, complete the task, ever changing nature of the job, to work on one's own, put away on an account.

Приклад 7.

Мета: розвиток граматичної навички аудіювання (вправа немотивована, умовно комунікативна, рецептивно-репродуктивна, непросторна, індивідуальна, з опорою, з повним керуванням (за ключами)).

Інструкція: *Listen to the dialogue about arranging meetings on the phone. Put the verbs into correct tenses which you heard. Analyse what tenses prevail in the phone conversations and remember their correct usage.*

*David: Education Department.
 Rachel: Hi David, it's Rachel. 1..... I (speak) to Jenny please?
 David: Oh, hi Rachel, I'm sorry she's on the other line right now, can I help?
 Rachel: Well actually I 2..... (phone) to arrange an appointment. She 3..... (want) to see me about the schools project - towards the end of this week, I think she 4..... (say).
 David: Okay, let me see ... (consults the diary) .how about Thursday morning?
 Rachel: I can't make it in the morning, I'm afraid. I'm over at the other site. 5.....
 Jenny (do) the afternoon?
 David: No, she's got a meeting for most of the afternoon. What about Friday then?
 Rachel: Sure. Some time in the morning?
 David: Yes, I 6 (think) the best time 7 (be) about 11.
 Rachel: Fine by me. So 11am this Friday.
 David: It's in the diary Rachel. See you then!
 Rachel: 8..... (do). Thanks David, bye!*

Keys: 1 Can ... speak, 2 am phoning, 3 wanted, 4 said, 5 Can ... do, 6 think, 7 would be, 8 will do.

Приклад 8.

Мета: розвиток фонетичної навички аудіювання (немотивована, умовно комунікативна, рецептивно-репродуктивна-продуктивна, непросторна, індивідуальна, з опорою, з частковим керуванням).

Інструкція: *Listen to the dialogue and pause after each of the following questions. Repeat the questions with the correct intonation. What is important to sound polite and natural? Make up your own similar questions on the topic of telephoning and pronounce them.*

*How can I help?
 Can I speak to Rosalind Wilson, please?
 Who's calling, please?*

Реалізаційний етап

Мета вправ – сформувати вміння студентів, які б дозволили їм здійснювати аудіювання в реальних умовах комунікації в межах тем і ситуацій, необхідних для майбутніх фахівців з міжнародної економіки. На реалізаційному етапі передбачено вмотивовані та немотивовані; умовно комунікативні та комунікативні; рецептивні, рецептивно-репродуктивні; непросторні та просторні; індивідуальні вправи; вправи зі штучними опорами; з повним, частковим, мінімальним керуванням.

Приклад 9.

Мета: розвиток умінь вибіркового аудіювання (вправа вмотивована, комунікативна, рецептивно-репродуктивна, непросторна, індивідуальна, зі штучною опорою, з повним керуванням).

Інструкція: *Listen to the discussion about business socializing. You will hear some useful phrases for starting business conversations, asking about details, asking for information, ending the conversations. The following phrases are very important for your everyday business communication. Fill in the table and try to remember the phrases for your future conversations.*

Topics	Phrases
Starting the conversation	
Asking about details	
Asking for information	
Finishing the conversation	

Приклад 10.

Мета: розвиток умінь ознайомлювального аудіювання (вправа вмотивована, комунікативна, рецептивно-репродуктивно-продуктивна, проблемна, індивідуальна, з опорою на фонограму, з частковим керуванням).

Інструкція: *You have to write a letter to your partners and discuss the type of your future company. You have to know the difference between the types of companies. While listening to the information on the video take notes on the difference between the Charity, Limited Company, Community Interest Company. Make the decision on the type of your company and explain your partners what type of company you intend to have.*

Приклад 11.

Мета: розвиток умінь детального аудіювання (вправа вмотивована, комунікативна, рецептивно-репродуктивно-продуктивна, проблемна, індивідуальна, зі штучною опорою та опорою на відеофонограму, з частковим керуванням).

You are going to listen to the information on video about sharing economy in the USA. While watching you will hear a lot of figures. Put down what they refer to. Make the analysis of the figures and put down a short report on the sharing economy.

23 000	
6 month	
33 %	
one third	
40%	

Контрольно-корегувальний етап

На цьому етапі виконуються вмотивовані, комунікативні, проблемні, рецептивно-продуктивні, індивідуальні вправи з опорами, з мінімальним керуванням.

Приклад 12.

Цілі: вдосконалення умінь аналізувати почуту інформацію, використовувати її в подальшій діяльності (вправа вмотивована, комунікативна, рецептивно-продуктивна, проблемна, групова, з опорами, з мінімальним керуванням).

You are to make the presentation on freelancing. Work in a group and present the project «Freelancing in the USA». Use the information and the data which define the situation in the USA you have heard and put down. Find the information about freelancing in Ukraine and compare it with the American situation. Use the following plan to make the project:

1. *The present situation of the working market in the USA*
2. *The reasons for freelancing in the USA*
3. *The benefits and disadvantages of freelancing*
4. *Freelancing in Ukraine.*

Таким чином, у статті обґрунтовано етапи навчання АПОА майбутніх фахівців у сфері міжнародної економіки – цільовизначальний, підготовчий, реалізаційний (дотекстовий, текстовий та післятекстовий), контрольно-корегувальний. Запропоновано підсистему вправ для навчання АПОА, яка співвідноситься з етапами і включає: 1) на цільовизначальному етапі групу вправ для розвитку психофізіологічних механізмів аудіювання; 2) на підготовчому етапі групу вправ для розвитку навчальних умінь, групи вправ для розвитку лексичних, фонетичних, граматичних навичок аудіювання; 3) на реалізаційному етапі групу вправ для розвитку вмінь ознайомлювального аудіювання, групу вправ для розвитку вмінь вибіркового аудіювання, групу вправ для розвитку вмінь детального аудіювання; 4) на контрольно-корегувальному етапі групу вправ для удосконалення вмінь аудіювання та групу вправ для розвитку вмінь аналізувати

і використовувати отриману інформацію. Проте порушена у статті проблема багатоаспектна і потребує подальшого наукового пошуку.

Література:

1. Вікович Р. І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англomовних теленовін: дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Вікович Роксоляна Ігорівна. – К., 2011. – 344 с.
2. Задорожна І. П. Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англomовною комунікативною компетенцією : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Ірина Павлівна Задорожна. – К., 2000. – 763 с.
3. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : [підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів] / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
4. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник / [Бігич О. Б., Бражник Н. О., Гапонова С. В. та ін.]; під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 1999. – 320 с.
5. Новоградська-Морська Н. А. Навчання майбутніх маркетологів професійно орієнтованого аудіювання з використанням автентичних англomовних відеофономатеріалів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Новоградська-Морська Нінель Антонівна. – К., 2014. – 228 с.
6. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Евгения Семеновна Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2/3. – С. 3-9.
7. Склярєнко Н. К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов / Ніна Констянтинівна Склярєнко // Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов : збірник наукових праць. – К. : КДПШМ, 1992. – С. 9-14.
8. Шатилов С. Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе : [учеб. пособие для студентов пед. ин-тов] / Сергей Филиппович Шатилов. – М. : Просвещение, 1986. – 223 с.
9. Шукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь : более 2000 слов / Анатолий Николаевич Шукин. – М. : Астрель : АСТ : Хранитель, 2007. – 746 с.
10. Шукина И. В. Методика построения многоуровневой модели обучения аудированию в системе профессиональной подготовки учителя иностранного языка : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / И. В. Шукина. – М., 2009. – 20 с.

Гупка-Макогин Н.И.

ПОДСИСТЕМА УПРАЖНЕНИЙ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОГО ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОГО АУДИРОВАНИЯ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО МЕЖДУНАРОДНОЙ ЭКОНОМИКЕ

В статье разработана подсистема упражнений для обучения англоязычному профессионально ориентированному аудированию будущих специалистов по международной экономике в процессе самостоятельной работы. Обосновано четыре этапа обучения англоязычного профессионально ориентированного аудирования: формирующий цель, подготовительный, реализационный (дотекстовый, текстовый и послетекстовый), контрольно-корректирующий. Охарактеризованы упражнения по степени мотивированности, коммуникативности, направленности на прием или выдачу информации, наличию опор, по способу взаимодействия, проблемности, по степени управления (полное, частичное, минимальное) действиями студентов. Предложенная подсистема упражнений для обучения англоязычного профессионально ориентированного аудирования соотносится с этапами обучения англоязычному профессионально ориентированному аудированию.

Ключевые слова: профессионально ориентированное аудирование, подсистема упражнений, дотекстовый этап, текстовый этап, послетекстовый этап, психофизиологические механизмы.

Нурка-Макоhin N. I.

SUB-SYSTEM OF EXERCISES FOR TEACHING ENGLISH PROFESSIONALLY ORIENTED LISTENING SKILLS OF FUTURE INTERNATIONAL ECONOMICS SPECIALISTS

In the article the sub-system of exercises for teaching English professionally oriented listening skills of future international economics specialists in the self-study work has been devised. English professionally oriented listening comprehension forming is a lasting process depending directly upon the level of psychological mechanisms development. It requires effective subsystem of exercises based on new educational materials and sources for teaching English professionally oriented listening skills of future international economics specialists in the self-study work . Four stages of teaching English professionally oriented listening skills such as aim-defining, preparatory, performing (pre-listening, while-listening, post-listening), controlling and correcting have been defined and described. The represented subsystem of exercises for professionally oriented listening comprehension learning correlates with the stages and includes the following groups of exercises: 1) a group of exercises for listening psychological mechanisms development on the aim-defining stage ; 2) a group of exercises for learning skills development and groups of exercises for lexical, phonological and grammatical listening skills development on the preparatory stage; 3) a group of exercises for the development of skills of listening for the gist, a group of exercises for the development of selective listening skills, a group of exercises for the development of detailed listening skills on the performing stage; 4) a group of exercises for the listening skills mastering and a group of exercises for the skills development to analyze and use the gained information on the controlling and correcting stage. The examples of exercises to each group are provided.

Keywords: professionally oriented listening comprehension, sub-system of exercises, pre-listening, while-listening, post-listening, psychophysical mechanisms.

Рецензент: Кузьменко В.В.

УДК 371.133:004

Долинський Є. В.*

**СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ
ЗАКОНУ УКРАЇНИ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ**

Сьогоднішня висуває особливі вимоги до професійної підготовки майбутніх перекладачів інноваційного типу. Це пов'язано з процесами, що відбуваються на міжнародній арені, приєднанням вітчизняної системи вищої освіти до Болонської декларації, з орієнтацією на Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти. Володіння іноземною мовою сприймається як необхідна, але недостатня умова виконання перекладачем його професійних завдань на високому рівні. Перед сучасним ВНЗ стоїть завдання забезпечити майбутніх перекладачів не лише професійними знаннями, уміннями та навичками, а й сформувані в них уміння презентувати себе на ринку праці, діяти відповідно до нових умов розвитку суспільства.

Ключові слова: перекладачі, професійно-практична підготовка, Закон України про вищу освіту.

Щоб повною мірою проаналізувати характерні риси підготовки майбутніх перекладачів у процесі професійно-практичної підготовки, спочатку обґрунтуємо використання терміна «перекладач».

Аналіз тлумачних словників сучасної української мови довів, що перекладач – це той, хто займається перекладами з однієї мови іншою [3; 6].

Зустрічається визначення «перекладач» і в Кодексі адміністративного судочинства України, Стаття 68: перекладачем є особа, яка вільно володіє мовою, якою здійснюється

© Долинський Є. В.